

ГІБРИДНА ВІЙНА ТА РИЗИКИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА: ОБЛІКОВИЙ ВИМІР

Нестабільність економіки країни, географічна нецілісність територій України, наявність тимчасово окупованих територій в державі, проведення антитерористичної операції та багато інших чинників формують сучасну реальність нашої вітчизни. Всі перераховані явища та фактори є наслідками, так званої, гібридної війни.

Горбулін В.П. відзначає, що «Поняття гібридної війни виявилось теоретично й практично найбільш придатним для визначення специфіки дій РФ, яка, поєднуючи мілітарні, квазімілітарні, дипломатичні, інформаційні, економічні засоби, не гребуючи ядерним шантажем, послідовно намагається досягти в Україні та в інших точках світу власних, не вповні зрозумілих міжнародній спільноті політичних цілей» [1, с. 15].

«Насправді йдеться про оформлення нового виду глобального протистояння у сучасному дестабілізованому міжнародному безпековому довіллі. Гібридна війна не є поверненням до стану холодної війни. Вона приходить їй на зміну, у супроводі ланцюгів гарячих конфліктів, як нова, ускладнена й нестабільна форма відносин на міжнародній арені» [1, с. 16].

Зауважимо, що гібридна війна, як і будь-яке явище з невизначеним характером, провокують ряд ризиків, які при настанні можуть спровокувати досить негативні наслідки для суспільства та країни в цілому. Тому доречним є визначення напрямів проведення гібридної війни (здійснення агресором дій/заходів за напрямками) та ідентифікація ризиків такої війни з їх ймовірними наслідками.

Виходячи із сутності гібридної війни як суспільного явища, можна чітко окреслити її напрями: мілітарний, політичний, економічний, соціальний, гуманітарний, інформаційний. Відповідно до виявлених напрямів проведення заходів гібридної війни нами визначено наступні ризики даного явища:

1) ризик військових дій – активізація мілітарних заходів (АТО, ін.), посилення призивів до лав української армії, проведення додаткового навчання новобранців та офіцерського складу тощо, що в сукупності викликає додаткові витрати та збільшення витратної частини бюджету країни на військове спрямування;

2) політичний ризик – зміна державної політики, неефективна діюча політика, одночасне існування в державі різних (кардинально відмінних) політичних течій, створення провокацій тощо, що спричиняє нестабільну ситуацію в державі, послаблює інвестиційний клімат, репутації країни на світовій арені та інше;

3) інформаційний ризик – викривлення реальності подій (за напрямками діяльності держави) через засоби масової інформації, що призводить до порушення конституційних прав, демократичної концепції, а також сприйняття такої інформації як достовірної і такої, яка, безпосередньо, впливає на свідомість населення країни;

4) соціальний ризик – ймовірність недостатнього соціального забезпечення та соціальних гарантій населення, низька соціальна відповідальність бізнесу, соціальна

незахищеність пільгових категорій населення – учасники бойових дій, члени їх сімей тощо;

5) бюджетний ризик – невизначеність перерозподілу створеного продукту та ймовірність виникнення суперечностей і конфліктів, зумовлених множинністю цілей окремих суб'єктів. Цей ризик характеризується можливими грошовими втратами в процесі реалізації бюджетної політики держави;

6) інфляційний ризик – знецінення грошових доходів (прибутку, капіталу) з позиції реальної купівельної спроможності, що, як наслідок, призводить до погіршення інвестиційного клімату, збідніння населення держави, дефіцит бюджету тощо;

7) економічний ризик – невизначеність економічних процесів та відносин в державі під час дій агресора (заходи різного прояву), виникнення збитків або недоотримання прибутку на відміну від очікуваних результатів;

8) релігійний ризик – ймовірність виникнення територіальних суперечностей населення країни щодо конфесій, релігійних обрядів, підпорядкованості храмів невизнаним державою патріархатам тощо;

9) гуманітарний ризик – недостатні обсяги гуманітарної допомоги, її незадекларованість, невиправданість та протизаконність, низький рівень філантропії від населення в країні та благодійної допомоги – для бізнес-структуру;

Кожен вище ідентифікований ризик в умовах гібридної війни може трактуватись як ризик безпеки (ризик економічної безпеки, гуманітарної безпеки, інформаційної безпеки тощо), однак розуміння того чи іншого ризику від цього не змінюється.

Отже, в результаті дослідження нами встановлено, що гібридна війна – це застосування агресором мілітарних, квазімілітарних, дипломатичних, інформаційних та економічних заходів для досягнення власних політичних цілей відмінних від інтересів країни, на яку спрямовані такі заходи. Поряд з цим встановлено, що основними напрямками гібридної війни є: мілітарний, політичний, економічний, соціальний, гуманітарний та інформаційний. В ході дослідження ідентифіковано ризики кожного напрямку гібридної війни, що дозволить в подальших дослідженнях окреслити методики управління такими ризиками суспільства і сформулювати відповідне облікове забезпечення задля уникнення негативних наслідків цих ризиків та мінімізації ймовірних небажаних результатів політичних, економічних, соціальних процесів, мілітарних та гуманітарних заходів, інформаційних потоків.

Список використаної літератури:

1. *Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. – 496 с.*